

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΔ'.-φύλ. 4 * ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 27 ΤΟΥ ΦΕΒΡΑΡΙΟΥ 1916 * ΑΡΙΘΜΟΣ 585

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΡΗΝΗ Η ΑΘΗΝΑΙΑ. Πέρα από τη ζωή.
ΑΔΚΗΣ ΘΡΥΛΟΣ. 'Ο πρωτομάστορας. (Συνέχεια).
ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΑ. 'Απλώθηκε το χιόνι.—Στή φιλενάδα μου Μ.
ΜΟΥΣΙΚΟΦΙΛΗ. 'Από τη συναυλία της; Μέλπως Λογοθέτη.
Γ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ. Κριτικό περιβόλι.
ΠΟΡΙΩΤΗΣ. 'Η Κριτική του «Νουμά».
ΣΑΙΣΙΠΗΡ 'Ο 'Οθέλλος (Τέλος).
ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ.—Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ.—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜ-
ΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΚΡΙΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΟΛΙ

PRO DOMO MEA

Ναι, είν' αλήθεια! και δέν τώκαμα για να παίξω, αλλά μ' ελο μου τὸ σοβαρό: Στὸ ἀντίτυπο τοῦ «Κόκκινου Βράχου» ποῦ ἔστειλα για τὸν κριτικό τοῦ «Νουμά», τὸν ἔποιδῆποτε, — ἄλλο ἀπὸ κείνο ποῦ χάρισα χωριστά, προσωπικά, για τὸ φίλο μου Ταγκόπουλο, — ἔγραφα: «Στὸν αἰσθητικῶς ἀγριάνθρωπο ποῦ θὰ βρῖση κι' αὐτὸ τὸ ἔργο μου ἔπως εἶπα μου...» Καὶ νὰ ποῦ δέν εἶχα καθόλου ἄδικο! Γιατί κι' ὁ «Κόκκινος Βράχος», στὸ «Νουμά», βρῖστηκε ἀπαράλλαχτα ἔπως εἶπα μου. Ἡ μὴ δέν εἶνε βρῖσιχὰ νὰ γράφονται για ἕνα ἑλληνικό ρομάντσο ποῦ χάλασε κόσμος, — χωρὶς καμμιά ὑπερβολή, — δέκα μόνο ἄραδες με φίλὰ, στὴν τελευταία σελίδα, ποῦ οἱ πέντε μάλιστα ἀπ' αὐτὲς λένε, πὼς «ἄλλα πρεσβεύω ὡς συγγραφέας καὶ ἄλλα γράφω ὡς κριτικός», — ὀρισμὸς τάχα τοῦ Ξενοποῦλισμοῦ, — καὶ πὼς συχνὰ «καταιδάζω τὰ ἔργα μου ἀπὸ τὸ ἐπίπεδο τῆς τέχνης, για νὰ τοὺς ἐξασφαλίζω περισσότερες παράστασις στὸ θέατρο ἢ περισσότερους ἀγοραστὲς στὰ βιβλιοπωλεῖα;»

Παρακαλῶ μονάχα τὸ φίλο μου Ταγκόπουλο νὰ συλλογισθῆ, νὰ φαντασθῆ, τί κοσμοχαλασιά, τί νταβατοῦρι θάκανε ὁ «Νουμάς», ἂν κανένας ἀπὸ τοὺς δικούς του, — δύσκολο λιγάκι, — ἀλλὰ μπορεῖ τελοσπάντων νὰ τὸ ὑποθέσῃ για μιὰ στιγμή, — ἔδγαζ' ἕνα ρομάντσο σὺν τὸν «Κόκκινου Βράχου». Μὰ τὸ λίγο-λιγότερο, ἕνα ὀλάκαιρο φύλλο θάφιερῶνουνταν στὸν πανηγυρισμὸ τοῦ βιβλίου, ποῦ δέν ἀξιώνεται σήμερα, μόνο καὶ μόνο γιατ' εἶνε δικό μου, παρὰ δέκ' ἄραδες με φίλὰ, στὴν τελευταία σελίδα, καὶ τῆς πέντε ὕβριστικῆς! . . . Ἀλλὰ

κι' οἱ ἐπαινετικὲς τί τάχα λένε; Ὅριστε: «Ὁ Ξενοπούλος εἶνε συγγραφέας με ταλέντο καὶ με θέσι διαλεκτὴ στὰ νεοελληνικά γράμματα. Ὁ Κόκκινος Βράχος, μιὰ ἀπὸ τίς μεγάλες τοῦ ἐπιτυχίης κι' ὄχι κ' ἡ μοναδική». Δηλαδή: Γκράτσια ντὲ λ' ἀβίζο! Πάρ' τον στὸ γάμο σου νὰ σοῦ πῆ καὶ τοῦ χρόνου. Μά, φίλε μου Ταγκόπουλε, ἀγαπητέ! «συγγραφέας με ταλέντο καὶ με θέσι διαλεκτὴ» εἶνε ὁ κ. Α., ὁ κ. Β., ὁ κ. Γ., κι' ἄλλοι ἕνα σωρὰ, ἕνα πληθος. Νὰ τὸ λέσδμως καὶ για τὸν ἄνθρωπο ποῦ ἔγραψ' ἕναν «Κακὸ Δρόμο» καὶ μιὰ «Στέλλα Βιολάντη», για τὸ συγγραφέα ποῦ ἀπ' τὸ τίποτα ἢ τὸ σχεδὸν τίποτα, δημιούργησε στὴν Ἑλλάδα Ρομάντσο καὶ Θέατρο, ἱκανὸ νὰ διαδάζεται καὶ νὰ βλέπεται με τὴν ἴδεια εὐχάριστη ἀπὸ ἕναν Παλαμὰ κι' ἀπὸ μιὰ μοδίστρούλα, καὶ νὰ νομίζης μάλιστα πὼς ἐξοφλεῖς, πὼς εἶπες πιά δ,τι μποροῦσε κανεὶς νὰ πῆ στὴν περίστασι, — ἔ, μ' αὐτὸ καταντᾶ βρῖσιχὰ σὺν τῆς ἄλλης, καὶ χειρότερη.

Ἔτσι, με τὸν ἴδιο τρόπο, με τὸν ἴδιο στακικό, βρακτικό, τυπικό κι' ἀνεπαρκέστατο ἔπαινο, ἢ καὶ με ἑξαστερες κατηγορίες, βρῖστηκαν ὡς τώρα στὸ «Νουμά» εἶπα μου τὸ ἔργα, καὶ τὰ φιλολογικά, καὶ τὰ θεατρικά. Κι' ἀπὸ τὸν Ταγκόπουλο, κι' ἀπὸ τὸν Ψυχάρη, κι' ἀπὸ τὸν ἀνώνυμο «Κριτικό τοῦ Νουμά», κι' ἀπὸ τὸν Παρορίτη, κι' ἀπὸ τὸν Ἑρμοῖνα, — μολοντί αὐτὸς δοκίμασε κάποτε νὰ κάμῃ μιὰ ἐξαιρεση κι' ὠνόμασε τὴν «Ἀναθρεπτή» μου διαμάντι τῆς φιλολογίας μας, ποῦ εἶνε ἐπιτέλους κάτι τί, — κι' ἀπὸ τὸν Παλαμὰ, κι' ἀπὸ τὸν Κατζόπουλο, κι' ἀπὸ τὸν Ποριώτη, κι' ἀπ' ἔποιον ἄλλον ψυχαρικό καταπαίστηκε μ' ἔργο μου 'ς αὐτὴ τὴν ἔφημεριδα. Στὸν ἴδιο καιρό, οἱ ἴδιοι ἄνθρωποι: ἀνέδαξαν ὡς τὸν ἔβδομο οὐρανὸ ἄλλα φιλολογικά ἢ θεατρικά ἔργα, ποῦ μπροστά στὰ δικά μου, — καλλιτεχνικῶς δέν εἶνε κομπασμὸς συνειθισμένης ἐγωπάθειας, εἶνε ἀπὸλυτὴ ἀλήθεια αὐτὸ ποῦ λέω, — ἕνας εὐσυνειδητὸς κριτικός, ἀπρηρέαστος ἀπὸ Σχολές κι' ἀπὸ κόμματα, θα δίσταζε νὰ τὰ ὀνομάσῃ καὶ μέτρια.

Ὅμοιολῶ, πὼς αὐτὸ τὸ πρᾶμμα με κάνει, σὺν ἄνθρωπο, καὶ νὰ ζηλεύω, — γιατί ὄχι; — καὶ νὰ θυμῶνω. καὶ νὰ πικραίνουμαι. Ἀλλὰ πολὺ περισσότερα μ' ἀγανακτεῖ σὺν ἕνα ἄδικο, ποῦ γίνεται ὄχι πιά σὲ μένα. μονάχα σὲ μένα, ἀλλὰ στὴ Φιλολογία μας γενικά. Δέν εἶνε δὰ καὶ τόσο πολλὲς οἱ ἀξιόλογες ἐργασίης ποῦ γίνονται 'ς αὐτὴ, για νὰ παραδλέπεται ἔτσι, καὶ νὰ υποβιάζεται, ἀπὸ ἕνα κέντρο σὺν τὸ «Νουμά», μιὰ ἀπὸ τῆς σημαντικώτερες, καὶ ἴσως-ἴσως, στὴ σημερινὴ μας δημιουργικὴ πεζογραφία, ἢ σημαντικώτερη. Δέν ξέρω, ἂν αὐτὸ ποῦ γυρεύω εἶνε λογικό, βολετὸ ἢ πολὺ, π ἄ ρ α π ο λ ὺ